

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 lutego 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił I. H. prawa do jednorazowego odszkodowania po zmarłym w dniu 20 maja 2019r. na skutek wypadku przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej S. H.. Organ, powołując się na art. 6 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, wskazał, iż kwota zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne S. H., przekraczająca 6,60 zł, została uregulowana po upływie 6 miesięcy od dnia wypadku.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła I. H. wnosząc o przyznanie jej jednorazowego odszkodowania z tytułu śmiertelnego wypadku przy prowadzeniu działalności męża S. H.. Zarzuciła organowi nieprawidłową interpretację przepisów i nielojalne zachowanie wobec niej. Wskazała, iż do organu zgłosiła się przed upływem sześciu miesięcy od dnia wypadku. Wówczas organ, powołując się na ochronę danych osobowych, nie udzielił jej informacji o wysokości zadłużenia. Po przedłożeniu w listopadzie 2019r. postanowienia o stwierdzeniu nabyciu spadku, została powiadomiona o tejże kwocie, którą spłaciła w dniu 8 stycznia 2020r. W ocenie I. H., sześciomiesięczny termin winien biec dla niej od momentu, kiedy uzyskała wiedzę o wysokości zadłużenia, której to informacji organ nie chciał jej udzielić.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania, wskazując, iż I. H. została poinformowana o zadłużeniu pismem z dnia 15 października 2019r., a sześciomiesięczny termin upłynął w dniu 20 listopada 2019r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

S. H. zmarł w dniu 20 maja 2019r. na skutek wypadku drogowego, do którego doszło w ramach wykonywania czynności związanych z prowadzoną przez niego pozarolniczą działalnością gospodarczą.

Niesporne

W dniu 25 lipca 2019r. I. H. złożyła do organu rentowego pismo o zgłoszeniu zdarzenia z udziałem z jej męża, które zostało potraktowane jako wniosek o przyznanie jej odszkodowania w związku ze śmiertelnym wypadkiem jej męża - S. H. przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Po przeprowadzeniu postępowania organ, w dniu 8 listopada 2019r. zakwalifikował zdarzenie z dnia 20 maja 2019r. jako wypadek przy prowadzeniu działalności gospodarczej oraz ustalił, iż na koncie zmarłego występowała zaległość co do składek na ubezpieczenie społeczne przekraczająca kwotę 6,60 zł.

Dowód: pismo z dnia 25.07.2019r. k. 2 akt organu, wiadomości e-mail k. 1 i 16 akt organu, notatka k. 11-12 akt organu, potwierdzenie ubezpieczenia k. 13, pismo z dnia 23.08.2019r. k. 18 akt organu, pismo z dnia 30.09.2019r. k. 21 akt organu, pismo z dnia 15.10.2019r. k. 22 akt organu, pismo z dnia 07.11.2019r. k. 23 akt organu, karta wypadku k. 28-29

I. H., mając świadomość, iż na koncie S. H. może występować zaległość z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, próbowała uzyskać od organu rentowego informację o jej wysokości. Wskazano jej, iż takie dane zostaną jej podane dopiero po przedłożeniu postanowienia o stwierdzeniu nabyciu spadku. Przekazano jej wyłącznie dane co do maja 2019r., a I. H. wpłaciła tytułem składek za ten miesiąc kwotę 4000 zł.

Następnie, w dniu 14 sierpnia 2019r. zainicjowała postępowanie I Ns 411/19, w toku którego w dniu 22 listopada 2019r. wydano postanowienie stwierdzające, iż wraz z dziećmi D., K. i P. nabyła spadek po S. H..

Dowód: przesłuchanie I. H. k. 20-21, postanowienie z dnia 22.11.2019r. wydane w sprawie I Ns 411/19 k. 6 oraz akta sprawy I Ns 411/19

Pismem z dnia 15 października 2019r. organ poinformował I. H., iż S. H. zalegał z opłatą składek oraz o terminie przedawnienia prawa do odszkodowania (20 listopada 2019r.). Nie poinformował natomiast jaka jest kwota zadłużenia, którą I. H. winna uiścić.

Dowód: pismo z dnia 15.10.2019r. k. 26 akt organu

Decyzją z dnia 22 listopada 2019r., doręczoną dnia 6 grudnia 2019r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił I. H. prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy S. H. z dnia 20 maja 2019r. z powodu istnienia na koncie zmarłego ubezpieczonego zaległości przekraczającej kwotę 6,60 zł.

Dowód: decyzja ZUS z dnia 22.11.2019r. k. 30 akt organu, zwrotne potwierdzenie odbioru k. 31

I. H. informację o dokładnej kwocie zadłużenia na koncie S. H. uzyskała od organu na początku grudnia 2019r. (nie później niż 7 grudnia 2019r.) Była to kwota 21 550,92 zł. Udało jej się ją zgromadzić jeszcze przed końcem roku 2019. Ostatecznie zadłużenie w pełnej wysokości spłaciła w dniu 8 stycznia 2020r., wnosząc ponownie o wypłatę jednorazowego odszkodowania.

Dowód: przesłuchanie I. H. k. 20-21, wiadomości e-mail k. 32, notatka służbowa k. 35 akt organu, wiadomość email k. 37-38 akt organu

W dniu 20 lutego 2020r. organ wydał, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu, decyzję odmowną.

Niesporne

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia stanu faktycznego Sąd poczynił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach sprawy oraz aktach organu, których autentyczność nie była kwestionowana przez strony postępowania. Nadto Sąd uwzględnił korespondujące z treścią tychże dokumentów zeznania ubezpieczonej.

Kwestię rodzajów świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz warunki nabywania prawa do tych świadczeń reguluje ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U.2019.1205 j.t.). Zgodnie z art. 13 tej ustawy członkom rodziny ubezpieczonego, który zmarł wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, przysługuje jednorazowe odszkodowanie. Odszkodowanie to przysługuje również w razie śmierci wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej rencisty, który był uprawniony do renty z ubezpieczenia wypadkowego. Członkami rodziny uprawnionymi do odszkodowania są: małżonek, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletniości wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej, spełniające w dniu śmierci ubezpieczonego lub rencisty warunki uzyskania renty rodzinnej; rodzice, osoby przysposabiające, macocha oraz ojczym, jeżeli w dniu śmierci ubezpieczonego lub rencisty prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli ubezpieczony lub rencista bezpośrednio przed śmiercią przyczynił się do ich utrzymania albo jeżeli ustalone zostało wyrokiem lub ugodą sądową prawo do alimentów z jego strony.

Przedmiotem sporu w przedmiotowej sprawie była wyłącznie kwestia przedawnienia prawa do świadczenia z powodu istnienia zadłużenia w opłaceniu składek, które nie zostało uregulowane. Organ powołał się bowiem na przepis art. 6. ust. 1 pkt 4, ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ww. ustawy, zgodnie z którym, z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje m.in. "jednorazowe odszkodowanie" - dla ubezpieczonego, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Osobom prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym, oraz członkom ich rodzin świadczenia, o których mowa w ust. 1, nie przysługują w razie wystąpienia w dniu wypadku lub w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 6,60 zł do czasu spłaty całości zadłużenia, z zastrzeżeniem art. 47

stosowanie ustawy do wniosków o jednorazowe odszkodowanie, ust. 3. Prawo do świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5 i 11, przedawnia się, jeżeli zadłużenie, o którym mowa w ust. 2, nie zostanie uregulowane w ciągu 6 miesięcy od dnia wypadku lub od dnia złożenia wniosku o przyznanie tych świadczeń z tytułu choroby zawodowej.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego dopuszcza tak przerwanie, jak i zawieszenie biegu powyższego terminu.

Jego przerwanie następuje poprzez złożenie wniosku o wypłatę jednorazowego odszkodowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 6 marca 2008 r., sygn. I UK 132/07). Natomiast bieg terminu przedawnienia prawa do jednorazowego odszkodowania z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.) ulega zawieszeniu, jeżeli w tym sześciomiesięcznym terminie wnioskodawca wszczął postępowanie sądowe lub administracyjne, zmierzające do ustalenia precyzyjnej kwoty zaległości składkowych (w tym również zmierzające do ustalenia okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu) - do czasu prawomocnego zakończenia tych postępowań (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 marca 2015 r., III UK 149/14). Sąd Najwyższy przyjmuje również, iż termin ten ulega zawieszeniu w związku z zawartą przez strony na podstawie art. 29 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) umową o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek i biegnie na nowo od dnia uregulowania przez wnioskodawcę zaległości składkowych. (wyrok SN z dnia 6 stycznia 2009r. II UK 118/08).

S. H. zmarł w dniu 20 maja 2019 r. Następnego dnia zaczął swój bieg sześciomiesięczny termin do uregulowania zaległości. W dniu 25 lipca 2019 r., czyli po upływie 2 miesięcy i 6 dni I. H. zainicjowała postępowanie w przedmiocie przyznania prawa do jednorazowego odszkodowania. Od tego momentu trwało kilkumiesięczne postępowanie wyjaśniające, w toku którego organ dopiero określił charakter zdarzenia przyjmując, iż był to wypadek przy pracy. Okres tego postępowania trwający do 22 listopada 2019 r., czyli do wydania pierwszej decyzji odmawiającej prawa do jednorazowego odszkodowania, był okresem zawieszenia biegu terminu przedawnienia. Po wydaniu decyzji z 22 listopada 2019 r. I. P. jeszcze 3 miesiące i 24 dni na spłatę zadłużenia i ponowienie wniosku o przyznanie odszkodowania po zmarłym mężu. Termin ten upływał 15 lutego 2020 r. Tymczasem spłata zaległości nastąpiła 8 stycznia 2020 r., a więc przed upływem terminu przedawnienia.

Bez względu na powyższe należy mieć na uwadze, iż odwołująca się nie została poinformowana przez ZUS o wysokości ujawnionej zaległości, zatem nie można od niej wymagać, aby nie wiedząc o jakiejś powinności lub zaległości uregulowała ją, zachowując ustawowe terminy. Ponadto należy zaznaczyć, że ubezpieczona uregulowała zaległość bezzwłocznie gdy się o niej dowiedziała. Warto w tym miejscu wskazać na wyrok Sądu Najwyższego, z 5 marca 2008 r., sygn. III UK 78/07, w którym stwierdzono, że w przypadku zbyt późnego poinformowania wnioskodawców o istnieniu zadłużenia z tytułu składek i konsekwencjach tej okoliczności dla możliwości wystąpienia o wypłatę jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy, zasadny jest zarzut naruszenia zasad współzycia społecznego i nadużycia prawa podmiotowego przez powołanie się na upływ terminu przedawnienia roszczenia o jednorazowe odszkodowanie przewidzianego w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. Nr 199, poz. 1673 ze zm.). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powyższego wyroku wskazał, iż w przepisie art. 58 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ustawodawca zawarł odesłanie w kwestiach nieuregulowanych do przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ta ustawa zaś w art. 124 zawiera stwierdzenie, że w postępowaniu w sprawach o świadczenia określone w ustawie stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że niniejsza ustawa stanowi inaczej. Z kolei kpa zawiera w art. 9 przepis stanowiący, iż organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. W ocenie Sądu Najwyższego nie ulega wątpliwości, że organ rentowy występuje w postępowaniu o prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie tylko jako przeciwnik procesowy ubezpieczonego, ale także jako organ administracyjny, a zatem ciąży na nim także wskazane obowiązki informacyjne. Taka rola organu wynika wszak z przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych regulujących status ZUS. W przedmiotowej sprawie organ powyższym obowiązkiem nie podolał, co nie

może pociągać za sobą dla strony negatywnych konsekwencji. W realiach niniejszej sprawy ubezpieczona w dniu 25 lipca 2019r., a więc przed upływem terminu przedawnienia złożyła stosowny wniosek zmierzający do dochodzenia odszkodowania. Od początku tego postępowania administracyjnego czyniła starania w przedmiocie uzyskania od organu informacji o wysokości zadłużenia. Takową uzyskała dopiero na początku grudnia 2019r., już po upływie terminu przedawnienia. W związku z tym nie można zaakceptować sytuacji, w której organ rentowy mógłby z własnej opieszałości wywodzić korzystne dla siebie skutki prawne w postaci przedstawienia skutecznego zarzutu przedawnienia wobec skarżącej, której nie można zarzucić braku staranności o własne interesy.

W konsekwencji, przyjęto, iż ubezpieczona zachowała ustawowy sześciomiesięczny termin, co uprawnia ją do dochodzonego świadczenia.

Ostatecznie, Sąd, w oparciu o art. 477(14) § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w przedmiocie przyznania ubezpieczonej prawa do jednorazowego odszkodowania i orzekł, jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)
4. (...)